



Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3632/2023
27.12.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелене Ивановић, председника већа, Жељка Шкорића и Бранка Станића, чланова већа, у парници из радног односа тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Марко Пантовић, адвокат из ..., против туженог Агроиндустријско-комерцијална банка „АИК банка“ а.д. Београд, чији су пуномоћници Ана Лазаревић, Алекса Никић, Дијана Власис Миленковић и др, адвокати из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1323/23 од 02.06.2023. године, у седници већа одржаној 27.12.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1323/23 од 02.06.2023. године.

ОДБИЈА СЕ као неосновани захтев тужиље за накнаду трошкова ревизијског поступка.

ОДБИЈА СЕ као неосновани захтев тужене за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Ужицу П1 568/22 од 20.02.2023. године, ставом првим изреке, одбијен је, као неоснован, тужбени захтев тужиље да се обавезе тужена да јој за период од 01.01.2017. године до 17.12.2019. године, исплати укупан износ од 2.585.528,48 динара са законском затезном каматом на појединачно одређене месечне износе од означених датума до исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужиља да туженој на име трошкова парничног поступка исплати износ од 290.410,56 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1323/23 од 02.06.2023. године, преиначена је пресуда Основног суда у Ужицу П1 568/22 од 20.02.2023. године тако што је усвојен тужбени захтев тужиље и обавезана тужена да јој за период од 01.01.2017. године до 17.12.2019. године, исплати укупан износ од 2.585.528,48 динара са законском затезном каматом на појединачно одређене месечне износе од означених датума до исплате, као и да тужиљи накнади трошкове парничног поступка

у износу од 596.821,12 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију из свих законом прописаних разлога.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18, 18/20, 10/23-други закон) – у даљем тексту: ЗПП, Врховни суд је нашао да ревизија није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, као ни друге битне повреде одредаба парничног поступка из члана 407. став 1. ЗПП, због којих се ревизија може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању тужила је била у радном односу код тужене на неодређено време по основу Уговора о раду и Анекса уговора о раду од 20.10.2014. године. Тужила је све време код тужене обављала послове директора Филијале у ..., све до 25.11.2019. године, када јој је са 17.12.2019. године отказан уговор о раду. Обавезе директора тужене дефинисане су правилницима о благајничком пословању и кроз књигу примопредаја аманета, за транспорт новца за пријем и предају готовине, пуњење и пражњење банкомата готовином у вези благајничке касете око почетка радног дана, штампе курсне листе и непредвиђених околности, те краја радног дана, којима је прописано шта директор треба да предузме након завршеног рада са клијентима, а везано за послове филијале, где врши контролу целокупног рада, одговара за целокупан поступак везан за контролу и архивирање документације. Одлуком тужене од 12.05.2014. године наложено је да сви руководиоци филијала тужене банке и шефови експозитура у складу са својим дужностима обезбеде несметан и континуиран рад организационих јединица којима руководе, тако што ће се запосленима обезбедити четрдесетчасовна радна недеља. Према Колективном уговору тужене, који је важио у спорном периоду, прековремени рад је искључиво рад који се врши на изричит, писмени затхев послодавца односно непосредног руководиоца запосленог. Поред тога, прековременим радом не сматра се рад после радног времена, ради завршетка послова које је требало и који су се могли обавити односно извршити у редовном радном времену. Такође, налог запосленом да ради дуже од пуног радног времена даје се у писменом облику. Вештачењем, датим између осталог и на основу писане документације туженог, утврђено је да је тужена обрачун и исплату зараде тужили вршила у целом утуженом периоду за радно време од осам часова, од понедељка до петка. Вештачењем је утврђена и висина утуженог потраживања у две варијанте: првој – према евиденцији радног времена тужене где није евидентирано радно време дуже од осам часова, као ни рад суботом и другој – на основу распореда рада у утуженом периоду, радом пре почетка и после завршетка радног времена, као и на основу часова рада суботом. Тужила је у периоду од 01.01.2017. до 17.12.2019. године долазила на посао пре почетка радног времена односно почетка рада банке са клијентима и остајала на послу после истека радног времена и радила суботама и у складу са одлукама послодавца о радном времену.

Код овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је одбио тужбени захтев тужиле, са образложењем да се, у смислу члана 53. Закона о раду, рад тужиле дужи од пуног радног времена не може сматрати прековременим радом, с обзиром да није постојао писани захтев послодавца за такав рад.

Другостепени суд је, одлучујући о жалби тужиле преиначио првостепену пресуду и усвојио тужбени захтев налазећи да тужиле припада право на увећану зараду за прековремени рад, с обзиром да је у спорном периоду на посао долазила пре почетка радног времена и да је остајала након његовог истека, да Одлука тужене од 12.05.2014. године, којом је рад организован тако да се запосленима обезбеди четрдесеточасовна радна недеља, није могла бити основ за одбијање тужбеног захтева, јер се послови који спадају у делокруг послова директора филијале на други начин нису могли обавити, те да чињеница да тужена није донела одлуку односно писани налог за рад дужи од пуног радног времена, није могла бити од утицаја на постојање права тужиле за исплату траженог увећања плате.

По оцени Врховног суда, правилно је другостепени суд применио материјано право када је усвојио тужбени захтев тужиле.

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/136, 75/14, 13/17-УС, 113/17, 95/18-аутентично тумачење) прописано је: да пуно радно време износи 40 часова недељно, ако овим законом није другачије одређено (члан 51. став 1); да је, на захтев послодавца, запослени дужан да ради дуже од пуног радног времена у случају више силе, изненадног повећања обима посла и о другим случајевима када је неопходно да се у одређеном року заврши посао који није планиран (прековремени рад), који не може да траје дуже од 8 часова недељно, нити дуже од 4 часа дневно (члан 53); да послодавац може да изврши прераспodelу радног времена када то захтева природа делатности, организација рада, боље коришћење средстава рада, рационалније коришћење радног времена и извршење одређеног посла у утврђеним роковима; да се прераспodelа радног времена врши тако да укупно радно време запосленог у периоду од шест месеци у току календарске године у просеку не буде дуже од пуног радног времена и да у случају прераспodelе радног времена, радно време не може да траје дуже од 60 часова недељно (члан 57); да запослени има право на увећану зараду у висини утврђеној општим актима и уговором о раду за прековремени рад најмање 26% од основица (члан 108. став 1. тачка 3).

Према цитираним одредбама закона, да би за прековремени рад постојала обавеза послодавца да запосленом исплати увећану зараду потребно је да је запослени остајао да ради прековремено на захтев послодавца и да је дуже остајање на послу редован начин рада код послодавца у одређеном периоду. Самим тим, запослени који пред судом доказује своје право на исплату увећане зараде за прековремени рад, треба да докаже да је радио дуже од прописаног радног времена, да његово остајање на раду има карактер прековременог рада, као и висину новчаног износа који му дугује послодавац на име увећане зараде за прековремени рад. Како је у конкретної ситуацији апелациони суд утврдио чињенично стање на основу исказа тужиле и саслушаних сведока и евиденције коју су водили запослени код туженог, на основу чега је обављено вештачење, побијана одлука донета је правилном применом материјалног права.

За постојање прековременог рада није неопходно, супротно ревизијском наводу, да постоји писани захтев или одлука послодавца о увођењу прековременог рада, пошто дуже остајање на послу и без писаног налога послодавца (уз подразумевање послодавца да се мора бити дневно ажуран, па макар се то могло постизати само радом након радног времена) може имати, као што и јесте имало у конкретном случају, карактер прековременог рада. То се посебно цени према природи делатности и организацији рада код послодавца, као и специфичности посла који обављају запослени код послодавца по уговору о раду, а послови које је обављала тужила као директор експозитуре су по природи ствари такви да се не обављају током редовног радног времена, већ по његовом завршетку, јер они представљају својеврсно салдирање свега што је у том дану урађено.

И осталим наводима ревизије неуспешно се оспорава побијана одлука у којој је правилно констатовано да тужена није предложила нити доставила доказе (документцију или информацију како и на који начин је евидентирала остварено радно време запослених) којим би чињеница да је тужила радила прековремено била доведена у сумњу. Поред тога, указивање у ревизији да није постојао писани захтев послодавца за рад дужи од пуног радног времена, те да се рад тужиле због тога не може сматрати прековременим радом, не може бити цењено на штету тужиле као запосленог који је несумњиво радио прековремено обављајући послове за које се у пракси тужене подразумевало да треба да буду обављени свакодневно, после рада са странкама, који се пак обављао до краја радног времена, па је јасно да су ти послови морали да буду обављени после радног времена.

Закон о раду не искључује у потпуности примену правила облигационог права, нарочито оних које се односе на основна начела, која се и у овој парници примењују на основу чл. 23, 25. став 3. Закона о облигационим односима, будући да Закон о раду не прописује основна начела радног права. Организација пословне делатности тужене на начин да се подразумева (очекује) дневна ажурност одређених послова који се могу обавити само по истеку радног времена, без прерасподеле радног времена или писаног налога за прековремени рад, уз став да се запосленима у таквим околностима не дугује увећана зарада за прековремени рад у супротности је са начелима равноправности страна у облигационом односу, савесности и поштења, забране злоупотребе права и повећање пажње (пажња доброг стручњака) са којим је тужена као послодавац дужна да поступа у извршавању обавезе из своје професионалне делатности. Стога се, супротно ревизијском наводу, одсуство писаног налога за прековремени рад у ситуацији када се од запослених очекује да дневно обаве све послове који по логици ствари могу да се обаве тек након окончања радног времена, не може користити на штету тужиоца – запосленог код тужене.

Из наведених разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Како је ревизија тужене одбијена као неоснована, у смислу члана 153. став 1. ЗПП, одбијен је и њен захтев за накнаду трошкова ревизијског поступка, па је одлучено као у ставу другом изреке.

С обзиром на то да одговор тужиље на ревизију тужене није обавезан, одбијен је и њен захтев за накнаду трошкова одговора на ревизију, па је одлучено као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Јелена Ивановић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић